

IŠ TEOLOGIJOS

Prof. Dr. Antanas Liuima, S. J.

TEOLOGIN MISTINIO KRISTAUS KŪNO SĄVOKA

LA NOTION THEOLOGIQUE DU CORPS MYSTIQUE DU CHRIST

par

Antanas Liuima, S. J., professeur

Résumé

L'économie divine concernant le salut de l'homme déchu se centre dans le Christ, le Nouvel Adam. Pour réaliser les décrets salvifiques et sanctificateurs de la Trinité, le Verbe assume la nature humaine en s'unissant à elle hypostatiquement et par le fait même constituant aussi un lien spécial avec le genre humain tout entier. De ce lien spécial résulte ce que saint Paul appelle le Corps mystique du Christ.

Afin de se rendre un compte exact du sens propre de cette formule « Corps mystique du Christ », sur la base des textes scripturaires, de la Tradition et de l'encychque *Mystici Corporis Christi*, sont étudiées la nature et les propriétés de ce lien particulier, qui unit le Christ et le genre humain en un organisme, un corps mystique. Le sujet est considéré d'abord du point de vue de Dieu, dans le plan et l'intention, comme aussi dans l'accomplissement ; ensuite, dans les stades les plus variées de la coopération humaine à la réalisation de cette unité, en acceptant la rédemption et s'incorporant au Christ, jusqu'à la consommation parfaite.

Suivent des remarques sur l'Eglise, Corps mystique du Christ par excellence, sur les membres réels du Corps mystique, qu'ils soient éminents ou simples, ainsi que sur les membres qui le sont seulement par voeu inconscient.

TEOLOGIN MISTINIO KRISTAUS K NO S VOKA

« *Omnes in illo et Christi et Christus sumus* »
(Šv. Augustinas, *Enarratio 2 in Psalmum 26, n. 2*).

L.K.M. Akademijos Suvažiavimui ruošti Komisijos numatytoji tema buvo ši: *Mistinio Kristaus K no doktrina s ryšyje su dabarties gyvenimo faktais*. Pasinaudodamas ta iau Komisijos palikt ja teise patikslinti gaut j tem , j buvau suformulav s šitaip: *Mistinio Kristaus K no paslapties reikšm m s laikuose*.

Beruošdamas paskait greit pasteb jau temos didel , neapr -
piam platum , kur tiek klausim neatsiejamai yra surišt savyje,
lie ian i beveik vis teologij . Buvo reikalas riboti tem . Tiesa,
antroji pramatytosios temos dalis buvo siauresn ir aktualesn , bet
pabijojau, kad ji nelikt kyboti ore, be pakankamo pagrindo iš teo-
login s pus s, ypatingai, kad suvažiavime nebuvo sekcij , o paskaitos
tur jo b ti visiems dalyviams prieinamos. Tod l apsisprendžiau
išryškinti pa i Mistinio Kristaus K no s vok , ypatingai, kad lie-
tuvi kalboje šituo klausimu beveik nieko neturime. Galutinai tad
tem suformulavau šitaip : *Teologin Mistinio Kristaus K no s voka*¹.

¹ Ta iau net ir po tokio temos apribojimo ir jos suprastinimo, ji, kaip
parod gaus s klausimai iš vairiausi net labiausiai nutolusi nuo temos
sri i , buvo, nors aktuali, bet dar gana svetima ir tolima daugeliui dalyvi .
Diskusij metu buvo pageidauta, kad paskaita b t netik papildyta, bet
sta iai prapl sta ir išd styta Mistinio Kristaus K no reikšm m s laikams.
Viena, tai jau b t visiškai nauja studija, nieko bendro neturinti su pa iu
Suvažiavimu, ir antra, labai apsunkint Suvažiavimo Darb leidim , nes
studija savo apimtimi tur t net kelis kartus padid ti. D l to ir apsispre-
džiau kita proga duoti straipsni dar apie Bažny i , kaip regim j Mistin
Kristaus K n , toliau apie Švent j Bendravim . Tik tada bus galima pla-
iau ir vaisingiau bei suprantamiau kalb ti ir apie Mistinio Kristaus K no
paslapties reikšm m s laikams.

I

Kad gerai gal tume suprasti, ne tik abstrak tiai, bet gyvai pajusti ir išgyventi, kas yra Mistinis Kristaus K nas, privalome mintimis nusikelti pas Šven tiausio Trejyb , siži r ti J kada Ji prieš amžius nutar sutverti žmog , kad su juo pasidalint savojo gyvenimo pilnumu. Šito Šven tiausios Trejyb s sumanymo vykdy- mas ir tobulas atbaigimas ypatingu b du buvo pavestas Antrajam Šven tiausios Trejyb s Asmeniui, Amžinajam Žodžiui, Dievo S nui. Jis tai tur jo mums, busimiesiems Dievo s niams, pertiekti dieviš- k j gyvenim , mus išaukl ti ir suformuoti savo pavyzdžiu, pada- ryti save panašius.

jo paruošiamasis tarpsnis, pasaulio sutv rimas, pagaliau žmo- gaus pašaukimas buit . Tada prasid jo tolimesnis jo aukl jimas, brandinimas, vedimas paskirt j tiksl , gyvenimo pilnum . Lengva buvo Dievui su kita tvarinija. Tar žod , ir viskas pasidar . Su žmogumi betgi Dievas daugiau nor jo. Sutv r s j savo paveikslu ir panašumu: apdovanoj s protu, laisva valia ir gausia malone, panoro, kad žmogus neb t tik kieno kito nuož i ra vienoks ar ki- toks padarytas, bet kad jis b t ir savo pa i rank darbas, kad jis b t , taip sakant, (imu kabut se) «iš sav s », kaip Dievas yra iš sav s, ir tokiu b du ir šituo atžvilgiu b t J panašus ². Su žmo- gumi Dievas nepasielg kaip su kita tvarinija. Nepasak : teatsi- randa, bet, pašauk s buit , dav galios tapti Dievo vaikais ³, iškilti ir priart ti prie paties Dievo. Šita galia (apsisprendimas, pasirinki- mas tarp g rio ir blogio ir moralinis brendimas per š apsisprendi- m) yra tikroji žmogaus didyb , nes ji yra dvasin . Per j paskuti- nis žmogelis, tegu persekiojamas ir kalinamas, yra didingesnis ir galingesnis už visus žem s karalius, nes anas kuria nepraeinan ias vertybes, turi takos visatos amžin ateit , šitie gi, galima sakyti, težaidžia tiktai, nes j žemiški k riniai sutrup s, sud l s, liks tik pelenai⁴.

² Panašumas Diev šituo požvilgiu tikrov je yra gana relatyvus. Bent iš dalies žmog apsprendžia jau pa ios gamtin s iš Dievo gautos dovanos (pati prigimtis), toliau, aukl jimas, aplinka, paveld jimas. Ta iau svarbiau- siame atvejyje galutin sprendim duoda ne aplinka, paveld jimas, aukl jimas, bet atskiras individas. Ne aukl jimas yra atsakingas už žmogaus veiks- mus, bet pats žmogus. Mintyje turiu normalius žmones, aplenkdamas anomali- jas ir kraštutinius atvejus. Dievas sutv r mus be m s , bet negali išganyti m s be m s laisvo apsisprendimo.

³ Jono 1, 12.

⁴ Ta iau reikia pasteb ti, kad ir šitie j veiksmai, kiek jie išreiškia mora- lin apsisprendim , yra vienodos reikšm s su pirmaisiais. Gražiai šit mint

Šita žmogaus dvasin galia save morališkai kurti ir formuoti buvo jau Bažny ios T v , pavyzdžiui, šv. Iren jaus, Laktancijaus ⁵ ir kit , labai vertinta ir branginta, bet ji ypatingai veik , sta iai entuzijazmavo humanistus. Dži gaudami jie kartojo su Šekspyru :

O quam pulchrum est genus humanum. Užtenka paskaityti Giovanni Pico della Mirandola *De Hominis Dignitate*, t did j humanist manifest , kad b t sitikinta, kad jie labai gerai suprato šit dvasin žmogaus didyb , nors nevisuomet pagal supratim elg si.

Šita žmogui Dievo patik toji galia su savimi neša ir dideli Dievo sipareigojim žmogui, bet, iš antros pus s, su didele atsakomyb s našta gula žmogui ant pe i . Savo didyb je ji neša ir daugyb pavoj : sustoti pusiaukel je, sumaištauti, atsisakyti Dievo. Iš to, taip sakant, visa painiava, bet drauge ir Dievo darbo didingumas, o pasisekus, Jo garb ir žmogaus palaima, nes Dievo garb ir žmogaus laim yra vieno ir to paties dalyko du požvilgiai, dvi pus s. Tiesa, kad žmogus veikia iš Dievo gautomis j gomis ir galio mis, bet jis yra Dievo galiotas save sukurti, išugdyti iki Dievo vaik garb s, gyventi Jo gyvenimu ir eiti Jo palaim . Tai toks yra didy sis Dievo planas.

Nuo pat pradžios, dar rojuje, susid r Dievas su nepaklusnumu, prieštaravimu, atkakliu atžagareiviškumu. Šitas prieštaravimas ir nepaklusnumas be pertraukos tebevyksta ir m s laikais, nors su vairiais svyravimais ir bangavimais, kilimais ir smukimais: nusi lenkimu Dievui ir v l Jam pasipriešinimu. Šita nuolatin ir nesiliaujanti kova tarp Dievo ir žmogaus, tarp Dievo duosnumo, geradariškumo, Jo sav s atidavimo (*participatio sui ipsius*) iš vienos pus s, ir žmogiškojo atbulumo, atkaklumo ir prieštaravimo, iš antros pus s, palieka per amžius daugiau ar mažiau tos pa ios tampos. Tai, galima sakyti, yra kova tarp g rio ir blogio žmogaus širdyje, tiksliau tarp g rio ir nebuities. Tai yra istorija kilimo iš nebuities iki aukš iausio g rio, per laisv žmogaus pasirinkim ir apsisprendim .

Tiesa, Dievas gal t savo visagalyb je priversti žmog gera daryti. Ta iau Jis, Didysis Pedagogas, aukl ja ir brandina žmog su didele kantrybe. Jis nori, kad pats žmogus save nugal t , kad jis prareg t ir pats save kurt diding asmenyb , laisvu noru, be prievartos, vient tik susižav j s pa iu g riu ir grožiu. Dažnai Dievas primena per pranašus: Tavo praž tis, Izraeli, kad tu esi prieš

yra išreišk s Paul Claudel viduramžio graži j gotiko katedr inžinieriaus l pomis : niekas yra tos mus žavin ios m ro katedros, prieš t , kuri , anas bestatydamas, esu pastat s savo sieloje.

⁵ *De opificio Dei*, P. L. 7, col. 9-78.

mane ⁶. Arba kitoje vietoje: Paliko jie mane Gyvojo Vandens šaltinį ir kas si šulinius neturinius vandens ⁷. Ir kaip nebus pražūtis atsitraukimas nuo Dievo? Jis sutelk vis buitinį, vis gerą ir grožį, visokeriop tiesą, ir visa tai, net save pati atidav žmogui. Už viso šito rinkinio, už Dievo, turėtų tik nebūti, tiktai pražūtis, nuolatinis, nepaliaujamas savęs kankinimas, savęs nesunaikinantis naikinimas, nes žmogus, pagal Dievo planą, turi kilti ir bristi laimė, gerą, pilnumą ir savęs atbaigimą. Šitas atbaigimas ir yra žmogaus pilnutin laimė, bet drauge ir Dievo garbė, nes tai nėra du dalykai, bet vieno ir to paties dalyko du požvelgiai. Atsisakydamas Dievo, žmogus netiktai nepaklauso Dievo, bet jis save pati griaua ir nesunaikinamai be paliovos drasko ir naikina.

Ilgus amžius truko Dievo pedagoginis žmonijos auklėjimas, vis aiškiau išsireikšdamas, vis aukštesnį tobulumo laipsnį nurodydamas, vis tobuliau suorganizuojamas: pradžioje pirminis apreiškimas rojuje, toliau visas Senasis Testamentas: Patrijarkų mokymas, Mozės statymas, Teisėjai, Karaliai, Pranašai vis pilniau ir tobuliau išreiškė ir realizavo Dievo mintį žmonijoje, kol, pagaliau, kalbėjus per Patriarkus ir Pranašus, prabilo per savo Sūnų ⁸. Aukštybi Dievas, gyvenęs neprieinamoje šviesybėje ⁹, pagal savo amžinuosius planus, pats atėjo žemėn, kad asmeniškai, kaip vienas iš mūsų tarpų, imtų si žmogaus tobulinimo ir pašventinimo darbą, jau matomu būdu vestų išganymo keliu.

Tiesa, Dievo pasirodymas žemėje matomu būdu buvo ribotas laike, sutelktas keletą dešimtmečių, o mokymas tik keletą metų ir, tariamai, labai josios amžinybės prieš Jam ateinant pasaulį. Tačiau laikas turi reikšmę tiktai mums, šiame pasaulyje gyvenantiems. Dievas gi yra už laiko ribų ir jo yra nevaržomas. Savo reikšmėje, veikimu, vaisin-gumu šitas Dievo pasirodymas pasaulyje per siknijim yra visko pradžioje. Tada pats Kristus gražiai patvirtina savo kaip Vyriausiojo Kunigo maldoje, iš kurios aiškėja, kad Jis, kaip Žmogus, savo žmogiškoje prigimtyje jau buvo Dievo numyltasis amžinuosiuose planuose, pirmo pasaulio kermo: « nes tu mane mylėjai pirmo pasaulio kermo »¹⁰, ir buvo jau tada pašlovintas ir apdovanotas garbe: « Tave, pašlovink mane pasave tą šlove, kuri aš turėjau pas tave, pirmo nekaip atsirado pasaulis »¹¹. siknijimo paslaptis savo veikimi-

⁶ Oz. jo 13, 9; plg. 11-13 skyr.

⁷ Jeremijo 2, 13.

⁸ Žydams 1, 1-2.

⁹ I Timotiejui, 6, 16.

¹⁰ Jono 17, 24.

¹¹ Jono 17, 5.

mu, taka, vaisingumu ir pas komis skleidžias per visus amžius, ir atgal praeit, pasiekdama pirmuosius t vus Adom su Ieva, ir pirmyn, busimuosius laikus, iki paskutinio žmogaus, kuris gyvens žem je. Netgi reikia sakyti, kad Dievo pasirodymas matomu b du žem je savo veikimu ir taka yra dar labiau vaisingas ir dar labiau koncentruotas kituose amžiuose, kaip anuose dešimtme iuose, kuriuose Jis gyveno Palestinoje. Anie dešimtme iai Jo gyventi Palestinoje t ra, jei galima taip išsireikšti, tiktai sigalinimas ir parodymas matomu b du mums to, k Jis per amžius, nuo pasaulio k rimo iki jo pabaigos, jau atliko ir dar atliks visos žmonijos atžvilgiu, tai yra b ti gyvyb s, šventumo ir tobulumo dav ju, b ti keliu T v . Šitas « sigalinimas » veikti žmonijoje per sik nijim , yra ne kas kita, kaip perk limas laik , yra « parodymas » to, k Jis nuo amžinyb s, už laiko rib jau buvo nutar s ir realizav s, yra amžinosios Dievo paslapties apreiskimas žmon ms.

Amžinasis Žodis, apsi m s atlikti T vo Jam pavest j uždavin ir j vykdydamas, at jo kaip Dievas žem , sik niyo, tai yra pri m žmogaus prigimt ir j pasisavino tokiam laipsnyje, kad iš dviej prigim i , dieviškosios ir žmogiškosios, liko tik vienas asmuo, dieviškasis. Tai yra kuo didžiausias (jei neskaityti anos vienyb s, kuri jungia Šven iausios Trejyb s Asmenis) galimas susivienijimas, teologijoje hipostatine vienybe vadinamas. Bet tuo pa iu, per žmogišk j hipostatiškai sau prijungt prigimt , Amžinasis Žodis prisijung sau ir vis žmonij , nors, aišku, ne tokiam laipsnyje. Žodžio sik niymas ir vyko kaip tik tuo tikslu, kad Jis per žmogišk j savo prigimt tur t nuolatin , konkret , ap iuopiam ryš su visa žmonija, kaip tai gražiai išreiškia šv. Leonas Didysis, penktojo amžiaus popiežius (440-461). Šita žmogiškoji Kristaus prigimtis yra kaip tik pats tobuliausias ryšis su visa žmonija ir tobuliausias instrumentas atbaigti Dievo prad t j darb : pasaulio k rim , tai yra žmonijos sudievinim .

Kadangi visa žmonija nuo pasaulio suk rimo pradžios priklauso Amžinajam Žodžiui, kaip Dievui, visišk on, pilnon, neatsakomington (tai yra niekam Jis neprivalo duoti apyskaitos) ir be apeliacijos nuosavyb n, nes tai Jo paties rank darbas ; tai tuo pa iu, Žodžiui pri mus žmogišk j prigimt , visa žmonija priklauso ir Kristui, kaip Žmogui. Kristus netik kaip Dievas, bet ir kaip Žmogus yra visos žmonijos Viešpats ir aukš iausias Savininkas, jos Karalius ir Valdo vas, nes tai yra tas pats dieviškasis Asmuo. Kristaus žmogiškoji prigimtis per sik nijim buvo iškelta ir tvirtinta ant visos žmo-

nijos. Kristus Žmogus pasidar visos žmonijos Pirmgimis, jos T vas, jos Vyriausias Asmuo, kaip anks iau yra buv s Adomas¹².

Ta iau reikia pabr žti, kad Kristus gavo, «paveld jo » ir pasisavino žmonių toki , kokia ji buvo : puolusi , nuod ming , maištaujan i , atžagari , prieštaraujan i . Bet iš antros pus s, per t pa i hipostatin vienyb su Amžinuoju Dievo Žodžiu, Antruoju Šven iausios Trejyb s Asmeniu, drauge paveld jo ir dalyvavim Amžinojo Žodžio pasiuntinyb je, kuri Jis buvo gav s iš T vo. Netgi dar daugiau: galima sakyti, kad per sik nijim Amžinasis Žodis savo pasiuntinyb , gaut j iš T vo, perdav Kristui Jo žmogiškoje prigimtyje, tai yra Kristui Žmogui. Apie šit pasiuntinyb savo viešojo gyvenimo metu Kristus ne kart užsimena, pavyzdžiui, savo kaip Vyriausiojo Kunigo maldoje prieš kan ia ir kitose progose: « Kad pasaulis tik t , kad tu esi mane siunt s »¹³, arba: « žodžiai, kuriuos gird jote, ne mano, bet to, kuris yra mane siunt s, T vo »¹⁴. Ir vis savo žemiškojo gyvenimo laik Kristus elg si pagal *mandatum Patris*, kur buvo gav s, ir apie jo išpildym prasitaria toje

¹² Labai gražiai apie Krist ir Jo pasiuntinyb sako šv. Povilas : «Jie yra neregimojo Dievo paveikslas, pirmgimis viso sutv rimio ; nes per j sutverta visa danguje ir žem je, matomi ir nematomi dalykai, ar tai sostai, ar viešpatyst s, ar kunigaikštyst s, ar valdžios ; visa sutverta per j ir jam ; jis yra pirm vis , ir visa juo laikosi. Jis yra Bažny ios k no galva, jis, kurs yra pradžia, pirmgimis mirusi j tarpe, kad visame jis tur t pirmininkyst . Nes visai Dievo pilnybei patiko apsigyventi jame ir per j suderinti visa su savimi, ar kas yra žem je, ar danguje, darant jo kryžiaus krauju taik » (*Kolosie iams* 1, 15-20). Truput toliau dar priduria: Jame «yra pasl pti visi išminties ir žinojimo turtai » (*Kolosie iams* 2, 3). Šventas gi Jonas Evangelistas papildo : «Mes mat me jo garb , garb kaip vienatinio iš T vo gimusio S - naus, pilno malon s ir tiesos » (*Jono* 1, 14).

¹³ *Jono* 17, 21 ; plg. 17, 23.

¹⁴ *Jono* 14, 24. Ir daug kit panaši tekst , tvirtinan i dievišk j Jo pasiuntinyb : «Aš ne pats iš sav s kalb jau. T vas, kurs mane siunt , jis man dav paliepin , k turiu sakyti i k skelbti » (*Jono* 12, 49) ; « Kas negerbia S naus, tas negerbia T vo, kurs yra j siunt s » (*Jono* 5, 23) ; « Aš nieieškau savo valios, bet valios to, kurs yra mane siunt s » (*Jono* 5, 30) ; «Aš turiu liudijim didesn už Jono ; nes darbai, kuriuos man dav T vas ištes ti, tie patys darbai, kuriuos aš darau, liudija apie mane, kad mane yra siunt s T - vas » (*Jono* 5, 36) ; «Nes ta yra mane siuntusio T vo valia, kad kiekvienas, kurs mato S n ir jį tiki, tur t amžin j gyvenim ir kad aš j prikel iau paskutin dien » (*Jono* 6, 40) ; «Niekas negali ateiti pas mane, jei T vas, kurs yra mane siunt s, jo nepatrauks, ir t aš prikelsiu paskutin dien » (*Jono* 6, 44) ; «Kaip mane siunt gyvasis T vas, ir aš esu gyvas per T v , taip ir tas, kurs mane valgo, bus gyvas per mane » (*Jono* 6, 58) ; « Taigi, J zus, mokydamas šventykloje, garsiai šauk : Ir mane j s pažstate ir žinote iš kur aš. Ta iau aš neat jau pats savaime, bet tik tinas yra tas, kurs mane siunt , kurio j s nepaž state. Aš j paž stu, nes iš jo esu, ir jis yra mane siunt s » (*Jono* 7, 28-29 ; palygink dar *Jono* 7, 16 ; 8, 18 ; 8, 26 ; 8, 29 ; 8, 42 etc.).

pa ioje Vyriausiojo Kunigo maldoje : *opus , quod dedisti mihi, consummavi* : « Aš pašlovinau tave žem je, baigdamas darb , kuri tu man davei daryti »¹⁵. Šitas *mandatum Patris* n ra koks sakymas, bet pavestas atlikti uždavinys.

Tiesa, šitame išganymo darbe, neži rint to, kad ypatingu b du jo vykdymas buvo pavestas žmogiškajai Kristaus prigim iai, veik ir Amžinasis Žodis. Ta iau Jis veik ne tiek per savo dievišk j prigimti, nors ir ji neliko pasyvi, o ypatingai per žmogišk j . Ne dieviškoji prigimtis kaip tokia vaikš iojo Palestinos keliais, alko, kent jo šalti, mok , myl jo, buvo teisiama, iškoneveikiama, kan kinama, pagaliau mir , bet kaip tik žmogiškoji Kristaus prigimtis, sujungta su dievišk ja. Amžinasis Žodis ne savo dieviškoje prigim tyje mir ant kryžiaus, bet J zus Kristus kaip žmogus, savo žmo gišk ja prigimtimi, atstovaudamas vis žmonij , kaip jos vyriausia galva. Tiktai d l hipostatin s vienyb s tai buvo ne tik dieviška, bet ir Dievo mirtis, nes tebuvo tik vienas, dieviškasis Asmuo, Dievo Žodis. Kaip tik tam Jis ir buvo pri m s žmogišk j prigimt , kad per j atlikt T vo pavest j uždavin , žmonijos išganym ir sudievinim , kad gal t mirti ir prisikelti Nemirtingasis, pasilikdamas nemirtingu.

Nors Dievas pasigail jo puolusios žmonijos ir Jo meil jai nesumaž jo, ta iau pažeistoji tvarka tur jo b ti atstatyta ir Dievo žeidimas atitinkamu b du atlygintas. Toks atsiteisimas Dievui už žeidim tur jo kilti iš pa ios žmonijos, bet drauge b ti dieviškas savo verte. To reikalavo Dievo teisingumas. Dievo gaillestingumas žmonijai nepažeid nei sumažino Jo teisingumo, nei Jo teisingumas pažeid Jo gaillestingum . Priešingai, Dievo gaillestingumas sustipri no Jo teisingum , o Jo teisingumas padidino Jo gaillestingum puolusios žmonijos atžvilgiu. Dievas, suderin s savo teisingum ir gaillestingum , savo gaillestingume dav žmonijai Išganytoj , o per J galino žmonij pilnai atsiteisti Jo teisingumui. Per sik nijim Kristus veikia savo žmogišk ja prigimtimi ne tik kaip legalus, bet ir kaip nat ralus žmonijos atstovas, jos Karalius, jos T vas. Ta iau d l hipostatin s vienyb s su Amžinuoju Žodžiu visi žmogiškosios Kristaus prigimties veiksmai yra dieviški, yra paties Dievo. Kristuje žmonija dav T vui ir tebeduoda pritinkam atsilyginim Jo teisingumui.

Tobuliausia Kristaus žmogiškoji prigimtis tiek išaukštinta, sudievinata, gavusi visok pranašum ant visos žmonijos, karališkas valdovo ir T vo teises, nepaliko, taip sakant, skolinga, bet dieviškai

¹⁵ Jono 17, 4.

atsilygino Dievui, o žmonijos atžvilgiu gausiai, tiesiog ne sivaizduojamai prabangiai išpirko šit titul ir pranašum . Tai nebuvo nei pigi, nei veltui gauta dovana. Kristus prisi m žmonij toki , kokia ji buvo, su visomis jos negal mis, trapumais ir skolomis dieviškajai Didybei, prisi m drauge ir piln atsakomyb už vis žmonij , ir su didžiausiu pasišventimu bei meile vykd gaut j uždavin ir prisiimt j pareig . Su neišsakoma, dieviška meile Jis pamilo vis žmonij , j numyl jo iki Dievui galimu rib : « *Cum dilexisset suos, in finem dilexit eos*, — myl j s savuosius, kurie buvo pasaulyje, parod jiems savo meil iki galui»¹⁶. Nes Jis, b damas Dievas, nepalaik to didžiu laimikiu, laimingiausia dalia b ti sudieventam, nepasiliko tose aukštyb se (b ti visos žmonijos Karaliumi) ir Dievo kontempliacijoje, kad džiaugt si pats vienas, bet nusizemino, pri m vergo ir net kaltininko išvaizd , netgi visos žmonijos prasikaltim naš t ir j pas kas, pasidar klusnus iki mirties, mirties ant kryžiaus kad visos žmonijos vardu atsisteit dangiškojo T vo teisingumui, nugal t ne tik blog , bet ir pa i mirt ¹⁷. Savo krauju Jis sutaik vis žmonij su T vu, savo kan ia ir mirtimi ne sivaizduojamai prabangiai išpirko teis visos žmonijos atstovavim pas T v , ir j gavo, pri m ir pasisavino kaip savo nuosavyb .

Taigi Jis yra žmonijos Pirmgimis, Karalius, Valdovas ir T vas ne iš gailėstingumo ar paprastos malon s Jam, bet Jis savo krauju ir mirtimi gijo pilnas ir visiškias teises vis žmonij , savo pasišventimu, meile, kilnumu, begaline auka. « Tod l ir Dievas išaukštino j ir dovanujo jam vard kilnesn už visus vardus, kad J zaus vardu prikaupt visoks kelis danguje, žem je ir po žeme »¹⁸. Netgi T vas «dav jam taip pat valdžios daryti teism »¹⁹; dar daugiau, Jis «visa atidav jo rankas»²⁰. Visa žmonija nuo dabar atiduota ir nukreipta, sutelkta Kristaus rankas. Tai Jo dalis, Jo t vonyst , Jo nuosavyb .

Toks buvo Kristaus uždavinio, gautojo iš T vo, išpildymas: uždavinio neišsakomos vert s, neapr piamo plo io, svarbiausi pasek visos žmonijos palaimai. Ta iau nemažiau dideli pasek ir pa iam Kristui. Jo žmogiškoji prigimtis, kaip žinome, yra ne sau, neturi savo asmenyb s, bet priklauso Amžinajam Žodžiui, Dievo

¹⁶ Jono 13, 1.

¹⁷ « Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo : sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo. Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem mortem autem crucis » (*Pilypie iams 2*, 6-8).

¹⁸ *Pilypie iams 2*, 9-10.

¹⁹ Jono 5, 27.

²⁰ Jono 5, 35.

S nui. Betgi Dievo Žodis, savyje ži rint, žmogiškosios prigimties n ra reikalingas. Jis yra tobuliausioje pilnyb je, kaip Šven iausios Trejyb s Asmuo, ir be žmogiškosios prigimties. Jeigu Jis j pri m ir sau prijung vien asmen , tai tik tam, kad jai perduot , arba per j atlikt uždavin , apie kur jo kalba, b tent žmonijos išganym ir sudievinim . Taigi, Kristaus žmogiškoji prigimtis, Kristus kaip Žmogus, n ra nei Amžinajam Žodžiui, n ra, pagaliau, nei sau, bet Jis yra mums žmon ms, visai žmonijai ir pavieniams asmenims²¹. Jis yra nepalie iama, neatimama, neužgin ijama kiekvieno m s nuosavyb . Tai Jo paskirtis, Jo užduotis, Jo *raison d'être*, b ti mums gyvybiniu tyšiu su Dievu, pertiekti mums dievišk j gyvenim .

Kristus, gim s iš Marijos, gyven s Palestinoje, nors yra tobuliausias Žmogus, bet Dievo planuose Jis dar *n ra pilnas*. Dieviškuoju noru ir sprendimu Jam priklauso ir visa žmonija. Per savo mirt ant kryžiaus Jis pilnai vykd , realizavo savo pašaukim , atlikdamas uždavin , visiškai atbaig save. Tai Jo pilnatis. *Pleroma*, kaip sako šv. Povilas: «Jis pad jo visa po jo kojomis, ir dav j galva visai Bažny iai kuri yra jo k nas ir pilnyb to, kurs vis papildomas visame»²². Bet užduotis atlikta tiktai teisiškai, tiktai iš Dievo ir amžinyb s pus s ži rint. Ji turi dar realizuotis laike, ir realizuojasi kas akimirk , tikrov je pavieniam žmogui laisvu apsisprendimu sijungiant Krist (pasiekiant išganym), iki visiškos Jo pilnyb s. Tik, kai bus laisvai sijung s J paskutinis, žem je gyvensiantis žmogus, Jis bus galutinai ir pilnai vykd s savo uždavin , savo pasiuntinyb , gaut j iš T vo per Amžin j Žod . Tada Jis bus pasiek s, kaip išsireiškia šv. Povilas, savo subrendim , savo piln amži ²³, bus k r s suprojektuot j taikos, teisyb s, šventumo ir malon s karalyst ²⁴.

Tod l galima suprasti ir sivaizduoti, koks dieviškas r pestingumas supa mus iš Kristaus pus s. Visa paruošta didžiausiame per tekliuje, palieka tik laisvosios žmogaus valios apsisprendimui, sijungiant išganymo darb , pasinaudoti jo vaisiais. Mes esame, taip sakant, Jo papildomoji, atbaigiamoji dalis, tiek mes esame su Juo susieti. Taigi tenka toliau panagrinti šit ryš esanti tarp Kristaus ir m s .

²¹ «Qui propter nos et propter nostram salutem descendit de coelis et ineamatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine et homo factus est » (*Credo*).

²² *Efezie Siams* 1, 22-23.

²³ *Efezie iams* 4, 12-14 ; pig. 1, 3-23.

²⁴ Kristaus Karaliaus miši prefacija.

II

Jau pa iame sik nijime pasireiškia pagrindin ir vedamoji išganymo mintis : sujungimas, vienyb . Kiek nuod m , pasipriešinimas Dievui, yra iškrypimas, išsklydimas vairias puses, yra susiskaldymas, žmonijos disgregacija, taip pat ir bendruomen s, pagaliau paties asmens — individo, yra prieštaravimas sau pa iam, savo pašaukimui ir savo pa iai prigim iai, — tiek Kristus visur pabr žia vienyb , j stato idealu, visa suveda vienum , gr žina pas T v . Per priimt žmogaus prigimti Jis prijung sau ir vis žmonij . Jeigu Jis veikia, tai jau veikia visos žmonijos vardu, o k gero žmonija daro, tai ji daro per Krist ir Jo galia, visur ir visada Jo perstatoma T vui. Dievui tapus žmogumi, žmonijos likimas nebeatskiriamai surištas su Kristaus likimu. Tam Jis ir prisijung žmonij , kad už j atsakytu.

Kristus savo žemiškojo gyvenimo metu ne tik mok pažinti Diev ir J myl ti, ne tik nurod , kaip elgtis, bet drauge nupasakojo savo pasiuntinyb , savo nusiteikimus ir planus, drauge apreikšdamas ir Mistinio savo K no paslapt . Daugiausia kalb jo Jis palyginimais vis labiau ir labiau išryškindamas savo mint , nes j , dievišk ir antgamtin , nelengva, tikriau sakant, ne manoma pilnai išreikšti žem s kalba. Atskiri palyginimai, pavieniui svarstomi, nurodo tik kok nors vien bruož Jo Mistinio K no, tik jie visi drauge paimti daugiau ar mažiau, išreiškia piln Jo mint , ant kiek žem je mes galime žvelgti šit paslapt .

Pat Jo minties branduol randame išreikšt jau nuo pat pradžios, žodžiuose apie Dievo karalyst : *Regnum Dei intra vos est*, « Dievo karalyst yra jumyse »²⁵, tai reiškia ji yra nematoma, neapuiopiama. Ta iau kit Kristaus žodži šviesoje dar geriau galima verstti šit posak , b tent: Dievo karalyst esate j s. J s esate Jo karalyst , Jo nuosavyb , Jo k rinys, pasididžiavimas, garb . Ir juo toliau, juo labiau naujais palyginimais vis stipriau išryškina Kristus savo mint . Palyginime apie lauk ir s j j ²⁶ dar geriau paaišk ja ta pati mintis : žmonija yra Dievo dirva, Jo statyba, Jis veikia žmonijoje, j aukl ja, pakelia, atbaigia iki gausi vaisi . Jam iš to garb , o žmonijai palaima. Santykius tarp Dievo ir žmonijos naujai nušvie ia Gerojo Ganytojo palyginimas²⁷. Dievo r pestis žmonija ionai jau daug didesnis, kaip aukš iau min tuose palygi-

²⁵ *Luko* 17, 20.

²⁸ *Mato* 13, 3-32 ; plg. *1 Korintie iams* 3, 6-9.

²⁷ *Jono* 10, 1-21.

nimuose. Kristus pažsta savo avis, tikin uosius, dievišku pažinimu, kaip T vas J pažsta ir Jis T v ; Jis jas maitina, gina, jomis r pinasi, visas, net paklydusias atveda vien avid ; netgi savo gyvyb duoda už jas, ir niekas j negali iš Jo globos išplšti. Vien tik laisvu apsisprendimu, gali jos nuo Jo atsiskirti. Rodos nieko nebegali bti aukštesnio, kilnesnio, kaip bti tokioje Kristaus globoje.

Šventasis Povilas dieviškame kv pime dar toliau išryškina ir pabržia santyki tarp Kristaus aukštum ir kilnum . Tiesa, Gerojo Ganytojo palyginime Kristaus r pestis žmonija yra kuo didžiausias, nes Jis duoda savo gyvyb už žmonijos gerov . Tuo Kristus teikia žmonijai didžiausias g rybes, bet Jis lieka tik dav jas, su Juo dar nematyti didesnio artumo, intymumo, nekalbant apie lygyb . Tod l šv. Povilas eil je palyginim apie šeim²⁸ išryškina artumo, intymumo santykius su Dievu. Dievas ir žmon s tai viena didel šeima. Jis m s T vas, mes Jo vaikai. Jis mus ne tik s nijo juridiškai, bet ir iš vidaus, pakeldamas savo malone, perkeit mus, dav naujus nusiteikimus, nauj dvasi , kurios kv piami, iš vidaus vedami, taigi ne iš išor s pamokyti ar priversti, bet laisvu, nuosavu sitikinimu, ne primestu, keipiam s J sakydami T ve. Mes esame Dievo vaikai ir Kristaus broliai bei lygiateisiai su Juo p diniai, su nat raliuoju, tikruoju, viengimiu Dievo S numi. «J s visi esate vienas Kristuje J zuje»²⁹. « J s juk gavote ne vergyst s dvasi , kad jums v l reikt bijoti, bet gavote s nyst s dvasi , kurioje šaukiame: Abba, T ve! Pati Dvasia duoda liudijim m s dvasiai, kad mes esame Dievo vaikai»³⁰. Tai jau ta pati prigimtis, tegu tik tarytum padovanota (participuota), ta pati gimin , tas pats gyvenimas, tos pa ios teis s, viena dieviška šeima.

Tuos pa ius šeimos santykius esan ius tarp Kristaus ir žmonijos šv. Povilas dar labiau išryškina kituose palyginimuose, pabrždamas ar tai didesn artimum arba intimum . Kristus vis žmonij ir atskirus žmones tiek sau priartina, tiek su ja susivienija, kad ji Jam pasidaro kaip sužad tin , Jam brangi, Jo numyl ta, kuriai visa atiduota³¹. ionai randame pabr žt netik didel intimum , bet ir savo r šies lygyb .

Nors paskutiniame palyginime intimumas, susivienijimas, ryšis, lygyb yra išreikšti labai dideliame laipsnyje, ta iau tas ryšis, vienyb , intimumas daugiau lie ia Krist ir žmonij bei jos atskirus narius. Kitu palyginimu apie gyv j pastat , gyv ja bažny i šv. Petras ir

²⁸ *Galatams* 3, 26-28 ; 4, 1-7 ; *Rom nams* 8, 14-17.

²⁹ *Galatams* 3, 28.

³⁰ *Rom nams* 8, 15-16.

³¹ *Efezie iams* 5, 22-32.

šv. Povilas išreiškia ne tik vienyb ir intymumą tarp Kristaus ir žmonijos, bet ir pavieni žmoniai tarpusavy. Visi yra taip sujungti

vienyb , kad sudaro kažką visiškai naują, vieningo, kaip vieningas yra pastatas: kuriame kertinis akmuo ir pamatas yra Kristus, visi gi žmonijos nariai pagal pašaukim , o tikintieji jau tikrovėje, yra lyg tie gyvieji akmenys iš kurių pastatytas tas pastatas, bažnyčia. Mus gi, gyvuosius akmenis, netik palaiko, gaivina, kvepia, bet ir jungia, vienija diding pastat savo dvasia anas kertinis akmuo, tai yra Kristus³². Ioniai yra svarbu ne tik, kad mes esame persunkiami Kristaus dvasia, Jo nusiteikimais, pažymimi Jo antspaudu, performuojami, sudievinami, bet kad šitas ryšys yra toks didelis ir stiprus, kad, nors nepanaikina atskirų individų asmenybių, sudaro tam tikrą vienetą: gyvą bažnyčią. Kaip šeimoje du asmenys sudaro bendruomenę, lygiai ir ioniai visa žmonija su Kristumi sudaro didingą vienetą, kur šv. Povilas gyvą bažnyčią vadina.

Pagaliau šv. Povilas eina iki galo, gyvosios bažnyčios palyginimui atbaigdamas palyginimu apie gyvą organizmą: «Kaip viename kine turime daug sąnarių, visi gi sąnariai turi ne tik patį veikimą, taip mes daugelis esame vienas kinas Kristuje, ypač gi esame kinas kito sąnariai»³³. O kitoje vietoje dar plačiau tariai minti dosto: «Nes kaip kinas yra vienas ir turi daug sąnarių, visi gi kinas sąnariai, nors jie yra daug, tačiau yra vienas kinas, taip ir Kristus. Nes mes visi esame pakrikštyti vienoje Dvasioje, kad būtume vienas kinas, ar tai žydai, ar pagonys, ar vergai, ar laisvieji; taip pat visi esame pagirdyti viena Dvasia. Juk ir kinas yra ne vienas sąnarys, bet susideda iš daugelio. Jei koja sakyt: Kadangi aš nesu ranka, aš nesu iš kono; argi dėl to ji nebūt iš kono? Jei visas kinas būtų akis, kur būtų girdėjimas? Jei jis visas būtų girdėjimas, kur uostytumas? Bet dabar Dievas paskyrė kiekvienam sąnariui vietą kinu, kaip jis norėjo. Jei jie visi būtų vienas sąnarys, kur gi būtų kinas? Taigi, dabar, tiesa, yra daug sąnarių, bet vienas kinas. Akis negali sakyti rankai: Aš tavo patarnavimo neprivalau; taip ir galva kojoms: Man jis nereikia! Priešingai, daug labiau reikia tūkono sąnarių, kurie rodosi silpnesni. Tiems kono sąnariams, kuriuos mes laikome netaip garbingais, duodame daugiau pagarbos; kurie mūmyse yra gdingi, tuos apvelkame didesniu padorumu. O padoriesiems mūmyse nieko nereikia. Dievas taip sutvarkė kiną, kad suteikė daugiau pagarbos tam, kuriam neteko, kad nebūt kine pasidalinimo ir kad sąnariai lygiai rėpintsi vieni kitais. Jei kienia vienas sąnarys, kienia visi drauge sąnariai; arba jei vienas sąnari-

³² 1 Petro 2, 4-5; pgl. Efezie įraš 2, 19-22.

³³ Rom įraš 12, 4-5.

rys esti garbinamas, džiaugiasi visi drauge s nariai. Taigi, j s esate Kristaus k nas ir s nariai vienas prie kito »³⁴.

Kristaus ir žmonijos (pagal pašaukim , o tikrov je tikin i j , tai yra Bažny ios) vienyb , susijungimas yra toks stiprus, didelis, kad jie sudaro tarytum vien organizm , panaš žmogaus k n . Iš to ir pavadinimas Mistinis Kristaus K nas. Kristus yra šito organizmo galva, o žmonija (Bažny ia) yra liemuo, taigi, dvi integralin s, viena kit papildan ios, dalys, atbaigian ios vien ir t pati organizm . Visa žmonija (pagal pašaukim , o Bažny ia, tikin i j bendruomen , visiškoje tikrov je) yra Kristuje ir Kristus visoje žmonijoje (pagal pašaukim ir dieviškuosius planus, o Bažny ioje jau pagal visišk tikrov). Šitas ryšys ir šita penetracija yra tokia stipri ir didel , kad šv. Povilas palygina su gyvuoju organizmu: Kristus yra šito organizmo galva, o žmonija (Bažny ia) liemuo³⁵.

Pats gi Kristus šito ryšio tarp sav s ir žmonijos (Bažny ios) stiprum ir jo gyvasting , antgamtin tak išreiškia palyginimu apie vynmed : «Aš tikrasis vynmedis, ir mano T vas vynininkas. Kiekvien vynmedžio šakel manyje, nenešan i vaisiaus, jis atima, ir kiekvien , kuri neša vaisiaus, jis apvalo, kad nešt daugiau vaisiaus. J s jau esate nesutepti d l žodži , kuriuos aš jums kalb jau. Pasilikite manyje ir aš jumyse. Kaip vynmedžio šakel negali nešti vaisiaus pati savaime, jei nepasilieka vynmedyje, taip ir j s, jei nepasiliekate manyje. Aš vynmedis, j s vynmedžio šakel s. Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas neša daug vaisiaus, nes be man s nieko negalite padaryti. Jei kas nepasilikt manyje, bus laukan išmestas, kaip šakel , ir sudžius, j surinks, mes ugn , ir ji sudegs »³⁶. Kristus yra vynmedis, žmonijos nariai (tikintieji) yra vynmedžio šakel s. Ryšys ir santykis yra visiškai aiškus ir akivaizdus: ne tik sudaromas vienetas (pilnas vynmedis), bet ir akizvaizdžiai išreikiama ir iš Kristaus einanti gaivinanti, gyvybinga taka žmonijos narius, vynmedžio šakeles. Tiktai kol šakel s pasilieka augusios liemen , jos klesti pa ios ir neša vaisi , atpl štos ir atskirtos nuo jo,

³⁴ *1 Korintie iams* 12, 12-27 ; plg. *Galatams* 3, 28 ; *Kolosie iams* 3,15.

³⁵ Kitose gi vietose Krist ir žmonij (Bažny i) visiškai sutapdina, kalb damas apie Krist ir žmonij (Bažny i) su vos pastebimais skirtumais, tarytum tai b t sinonimai : visas k nas, galva ir liemuo kartais reiškia Krist , kartais žmonij (Bažny i). Bendruomen yra Kristus ir Kristus yra Bendruomen (F. Prat, *La Théologie de Saint Paul*, II t., 409-410 psl.). Kiti, pavyzdžiui Origenas, tikin i j bendruomen laiko k nu (galva ir liemuo), o Krist to k no siela. K nas ir siela sudaro gyv organizm (Prat, *Ten pat*, II t., 409 psl.). Paprastai ta iau Mistinio Kristaus K no siela yra laikoma Šventoji Dvasia.

³⁶ *Jono* 15, 1-6.

jos tuojau suvysta, sudži sta, palieka tiktai sudeginimui. Visiškai panašus ryšys yra tarp Kristaus ir žmonijos (Bažny ios) ; iš Jo eina gaivinanti taka vis žmonij (Bažny i).

Bažny ios T vai buvo labai persi m šita Mistinio Kristaus K no tiesa. Tai atskira, plati tema. Vien tiktai pavyzdžio d liai keletas išsireiškim iš šv. Augustino. « Daug yra žmoni , ir vienas yra žmogus ; nes daug yra krikš ioni , o vienas t ra Kristus. Visi krikš ionys su savo Galva, kuri ženg dang , vienas t ra Kristus : *ne* [negalima sakyti] jis vienas o m s daugelis, *bet* ir m s daugelis jame viename esame viena. Taigi vienas t ra žmogus Kristus [Mistinis Kristus K nas] ; Galva [J zus] ir k nas [žmonija, Bažny ia] » ³⁷. Arba kitoje vietoje : « Kadangi jis yra Bažny ios galva, o Bažny ia yra jo k nas, pilnutinis [visas] Kristus yra ir galva ir k nas [drauge] » ³⁸. Pagaliau dar stipriau išsireiškia šv. Augustinas kiekvien krikš ion pavadindamas Kristumi, arba tarytum Jo dalimi, antruoju kristumi : « Džiaukim s ir d kokime, kad esame tap netik krikš ionimis, bet Kristumi. Ar suprantate, broliai, Dievo Galvos malon ant m s ? Steb kit s, džiaukit s, esame pasidar Kristus. Nes jeigu Jis yra Galva, mes s nariai ; pilnutinis [visas] žmogus Jis ir mes ... Taigi pilnutinis Kristus yra galva ir s nariai. Ir kas gi yra galva ir s nariai ? Kristus ir Bažny ia » ³⁹. Dar vienas tekstas, kuriame t pa i mint išreiškia kitais žodžiais : « [Kristus] jung [žodiškai ver iant k ni]o] mus save, padar mus savo s nariais, kad Jame ir mes b tume Kristus... Iš to paaišk ja, kad mes esame Kristaus K nas... ir visi Jame esame ir Kristaus ir Kristus, nes pilnutinis Kristus yra galva ir liemuo »⁴⁰.

³⁷ « Multi homines sunt, et linus homo est ; multi enim Christiani, et unus Christus. Ipsi Christiani cum capite suo, quod ascendit in coelum, unus est Christus : *non* ille unus et nos multi, *sed* et nos multi in illo uno unum. Unus ergo homo Christus, caput et corpus » (*Enarratio in Psalmum 127, 3 ; P.L. 37, col. 1679 A*).

³⁸ « Cum ergo sit ille caput Ecclesiae, et sic corpus ejus Ecclesia, totus Christus et caput et corpus est » (*Sermo 137, 1 ; P.L. 38, col. 754 D ; plg. Enarratio in Psalmum 30, Enarratio 2, Sermo 1, n. 4 ; P.L. 36, col. 232 A*).

³⁹ « Gratulemur et agamus gratias, non solum nos christianos factos esse, sed Christum. Intelligitis, fratres, gratiam Dei super nos capitis? Admiramini, gaudete, Christus facti sumus. Si enim caput ille, nos membra ; totus homo, ille et nos ... Plenitudo ergo Christi, caput et membra. Qui est, caput et membra? Christus et Ecclesia » (*In Joannis Evangelium Tractatus 21, 8 ; P.L. 35, col. 1568 D*).

⁴⁰ « [Christus] concorporans nos sibi, faciens nos membra sua, ut in illo et nos Christus essemus ... Inde autem apparet Christi corpus nos esse ... et omnes in illo et Christi et Christus sumus, quia quodammodo totus Christus caput et corpus est » (*Enarratio in Psalmum 26, Enarratio 2, n. 2 ; P.L. 36, col. 200 A-B*).

III

Kristus, gerai žinome, yra Antrasis Švenčiausias Trejybės Asmuo, sisknijus Amžinasis Žodis, gimęs Betliejuje, augęs Nazarete, gyvenęs Palestinoje, mokęs žmones, kentįs, miręs ant kryžiaus, prisikėlis žengęs dangį ir sėdintis Tvo dešinėje. Jis viskas aišku. Tai yra natūralus, arba, kaip sakoma, istorinis Kristus (pasirodęs istorijoje). Bet mes tik ką priėjome prie Mistinio Kristaus. Kas tai yra? Kokie Jo santykiai su istoriniu Kristumi? Ar yra du Kristai? Kad nebūtų painiavos, keliais žodžiais tenka nušviesti santykį tarp istorinio Kristaus ir Mistinio Kristaus. Tai nėra du Kristai realiai atskirti, kaip dvi absoliutiniai būtybės. Tikrumoje yra tik vienas Kristus: Amžinasis Dievo Žodis tapęs kūnu. Tačiau apie Jį galima kalbėti iš dviejų požiūrių. Jeigu apie Kristų kalbame absoliučiai, apie Kristų savyje, tai yra be jokio ryšio su aplinka bei siskijimo uždaviniu, tada turime natūralų, istorinį Kristų. Jeigu gi apie Jį kalbame relatyviai, tai yra ryšyje su Jo pasiuntinybe ir uždaviniu, tai yra apie Jį Jo santykiuose su žmonija (Bažnyčia), tada turime Mistinį Kristų. Taigi, Mistinis Kristus yra, jeigu taip galima išsireikšti, tarytum antgamtinis suma arba junginys istorinio Kristaus ir visos žmonijos (Bažnyčios) tokioje intymioje vienybėje, kad į šv. Povilas, kaip matėme, mėgė išreikšti palyginimu apie gyvą organizmą. Tačiau, nors abu junginio elementai, ir Kristus ir tikintieji (Bažnyčia), yra realūs ir fiziški, įminėta taia « suma »— Mistinis Kristus Kinas, nors yra didžioji realybė, nėra betgi kažkas fiziškai egzistuojantis, kažkas naujo, tarytum mastodontiškas naujas žmogus ar koks organizmas. Mistinis Kristus Kinas yra tik metafora. Sakau metafora, ant kiek šitas organizmas nėra kas nors visiškai tapatiško su kitais kūnais. Tačiau iš antros pusės, pasakymas, kad Mistinis Kristus Kinas yra metafora, nereiškia, kad šitas «junginys», tai yra istorinis Kristus ir žmonija (Bažnyčia), yra kažkas chimeriško, prigaunančio, iliuzoriško, nerealaus. Mistinio Kristaus Kinas « realumas » arba jo *quidditas* priklauso nuo pobūdžio jau minėto ryšio, esančio tarp Kristaus ir žmonijos (Bažnyčios). Tenka tad plačiau panagrinėti ir nušviesti, kokie yra tie ryšiai suvedant vienybę Kristų su žmonija.

Iš patirties žinome tris organizmų rūšis: fizinius, moralinius ir juridinius, pagal ryšį, kuris juos jungia, riša vienumą, «organizmą»⁴¹. Kuris gi ryšis iš šių trijų jungia ir vienija mus su Kristumi vien Mistinį Kiną?

⁴¹ Nors juridinis ir moralinis požiūriai neretai sunkiai atskiriami, bet

Prad kime nuo žemiausi, nors labai svarbi, juridini ryši. Iš to, kad Dievas mus sutvėrė, kad Jis yra mūsų Viešpats, o mes Jo nuosavybė, seka Jo neatšaukiamos, nepanaikinamos, neužginijamos teisės mūsų, o mūsų pareigos Jo atžvilgiu. Tokiu būdu turime vadinamą juridinį su Dievu ryšį⁴². Toliau, Kristus, siskirijis Žodis, *primogenitus omnium creaturæ*⁴³, kuriam *omnia subjecta sunt*⁴⁴, kaip aukščiausias Valdovas turi visokeriopas teises vis žmonijai. Jam priklauso visi be išimties žmonės eksklysyvini nuosavybė. Dar daugiau, per siskirijį gyvijas, nenuginijamas, nepanaikinamas žmonijai teises, Kristus per savo kančias ir mirtį, per žmonijos išganydą dar labiau sutvirtino ir galutinai antspaudavo. Jeigu jau priklauso Jam visa žmonija vien tik žinoti Jo siskirijimo ir atpirkimo, kiek labiau tie, kurie patys, priimdami krikštą ir pasiženklindami specialiu Jam priklausomybės neišdildomu ženkle, pripažino Jį savo Valdovu ir sipareigojo Jam priklausyti bei Jo klausyti. Tai Kristaus teisės. Iš jį kyla žmogaus pareigos, kaip tai gražiai išreikšė šv. Povilas: « Kristus numirė už visus, kad ir tie, kurie yra gyvi, jau nebe sau gyventų, bet tam, kuris yra už juos miręs ir prisikėlė »⁴⁵. Žmoniai turime labai gražiai ir aiškiai išreikštas Kristaus teises, o žmoniai atitinkamas pareigas.

Tačiau teisės ir pareigos yra abypusės. Mat me išreikštas Dievo teises, o žmoniai pareigas. Kitur gi, atvirkščiai, yra išreikšiamos žmoniai teisės pas Dievą ir Jo pareigos žmogui⁴⁶. Tegu t žmogaus teisi pas Dievą ir Jo pareig žmogui pamatas ir kilmė tebus tiktai Dievo pažadas, — ar tai žodžiu ar tai pačiu tvėrimo aktu paskiriant antgamtin tikslą, — žmogui duotas, vis tiek, tai yra Dievo sipareigojimas žmogaus atžvilgiu, grindžijis žmogaus teisė laukti iš Jo

kadangi šituos išsireikškimus vartoja ir pati enciklika *Mystici Corporis Christi*, todėl ir šitoje studijoje abu požvilgiai, nors panašiai, atskirai dalytysiu.

⁴² Tiesa, kalbėti apie juridinius ryšius su Dievu yra ne tik neprasta, bet net ir netikslu. Šitie juridiniai ryšiai neišreikšia tiksliai žmogaus santykių su Dievu. Vien tik žvilgius.

⁴³ Pirmgimis pirmo sutvėrimo (*Kolosieciams* 1, 15).

⁴⁴ Visa jam pavergta (*1 Korintiejiams* 15, 27).

⁴⁵ 2 Korintiejiams 5, 15.

⁴⁶ Taip, galima kalbėti apie tokias žmogaus teises pas Dievą ir Jo pareigas žmogui, tik reikia taisy gerai suprasti. Žmogaus teisi pas Dievą pamatas nėra pats žmogus, o tik vienas Dievas. Šitos žmogaus teisės grindžiamos ne kuo kitu, kaip vien tik Dievo pažadu. Tačiau ir pažadamas Dievas sipareigoja ne žmogui, o tik sau pačiam, savo tiesiakalbumui ir teisingumui. Toks Dievo sipareigojimas žmogui duotais pažadais taisy tik žmogaus paskatinimas, jo užtikrinimas. Teisės požvilgis mums pasirodo tik žmogiškai svarstant šituos santykius.

maloni ir pagalbos gautojo antgamtinio uždavinio vykdymui. Jau buvo min ta, kad Kristus sik nijo *propter nos et propter nostram salutem*. Jis pasisavino vis žmonij , veik jos vardu. Iš to seka, kad ir visi Kristaus veiksm (gyvenimo, mirties ir prisik limo) padariniai yra žmonijos ir kiekvieno jos atskiro nario nuosavyb : kaip atsisteisimas T vui, lygiai ir visi Kristaus nuopelnai ir Jo maloni pilnyb . Iš to seka kiekvieno m s teis malones, Jo pagalb , o Dievo pareiga jas mums suteikti. Ir niekas šit teisi negali mums atimti ar j užgin yti, nors, kaip sakyta, šitos teis s kilm yra laisva, laisviausia Dievo dovana.

Taigi Kristus ryšys arba santykis su žmonija (Bažny ia) yra juridinis, išreikštas abypuse tarpusavio teisi ir pareig pyne. Ta iau šituo juridiniu ryšiu žmonijos santykiai su Kristumi toli gražu neišsisemia. Nors jau labai didingas, gražus ir be galo svarbus yra šitas juridinis ryšys, tikrov s akivaizdoje (an santyki esan i tarp Kristaus ir žmonijos — Bažny ios), jis, galima sakyti, sutirpsta, išnyksta, yra mažiau už lašel j roje, nes juridinis tarp Kristaus ir žmonijos (Bažny ios) ryšys yra dar atbaigiamas ir vainikuojamas Dievo neišsakomo gailestingumo ir Jo beribio duosnumo : «Aš noriu pasigail jimo, o ne aukos, sako Kristus. Nes aš at jau ne teisi j šaukti, bet nusid j li »⁴⁷. Kitoje vietoje apie save Kristus tvirtina: «Žmogaus S nus at jo gelb ti, kas buvo pražuv »⁴⁸, o išgelb j s vien pražuvus labiau džiaugiasi, nekaip d l devyni dešimt devyni , kurie nebuvo paklyd ⁴⁹. Arba palyginimas apie s n palaid n ⁵⁰. Pagaliau šv. Povilo posak *Ubi abundavit delictum*, mes, žmon s, j atbaigtume sakydami: ten *abundavit* (gausiai pasireišk) jeigu jau ne kerštas, tai bent jau bausm ir pasmerkimas. Bet šv. Povilas teisingai tvirtina: ten *superabundavit gratia*⁵¹.

⁴⁷ *Mato* 9, 13.

⁴⁸ *Mato* 18, 11.

⁴⁹ Plg. *Mato* 18, 12-14 ; *Luko* 15, 2-10.

⁵⁰ *Luko* 15, 11-32.

⁵¹ « Kur gaus jo nuod m , ten dar labiau gaus jo malon , kad kaip viešpatavo nuod m mir iai, taip viešpataut malon d l teisumo amžinajam gyvenimui per m s Viešpat J z Krist » (*Rom nams* 5, 20-21). Gražiai aiškina šit tekst šv. Pranciškus Salezietis : « Et tant s'en faut que le perché d'Adam ayt surmonté la debonnaireté divine, que tout au contraire il l'a excitée et provoquée : si que, par une suave et très amoureuse antiperistase et contention, elle s'est revigoree a la presence de son adversaire, et comme ramassant ses forces pour vaincre, elle a fait surabonder la grâce ou l'iniquité avoit abondé » (*Oeuvres*, IV 104 : *Traité de l'Amour de Dieu*, 1. II, chap. 5). Jis net tvirtina, kad « l'estat de la redemption vaut cent fois mieux que celui de l'innocence » (*Ten pat*, 105 psl.). Ir t pa i mint toliau pl toja: « Certes, en l'arrousement du sang de Nostre Seigneur, fait par l'hysope de la Croix, nous

K besakyti apie Kristaus duosnum santykiuose su žmonija, jeigu Jis duoda net savo gyvybę už savo avis⁵², ko jokia teis negali pareikalauti iš Kristaus. Toliau, Jis dalijasi savo t vonyste, suteikia savo dievišk gyvenim mums⁵³. Pagaliau visa atbaigia ir vainikuoja visok supratim viršijanti Kristaus meil , neturinti joki rib⁵⁴.

Iš eil s reikia patikrinti, gal šit ryš esant tarp Kristaus ir žmonijos (Bažny ios) bei juos jungiant vienum , galima bus pavadinti moraline vienybe, moraliniu organizmu. Tiesa, Mistiniame Kristaus K ne mes randame visus moralinio organizmo elementus: organin vienyb — visum , sudaryt iš atskir dali , asmenybi savy nepanaši , nariais vadinam , sujungt savytarpy, pajungt vadovaujan iai galvai, autoritetui, vadovaujan iam bendro tikslo siekimui. Galima net daugiau rasti: tarpusav meil , d kingumas, vien vadovavimas, kit pasidavimas vedimui, socialinis priklausomumas. Kai t vus ir vaikus vienija ir jungia šeim prigimtinis palinkimas ir prisirišimas, o kokios nors draugijos ar organizacijos narius riša ir vienija bendras siekiamas tikslas, šitas ryšys nors yra didelis ir gražus, bet jis lieka išorinis.

Mistinio Kristaus K no ryšys yra kažkas žymiai daugiau: prie ano išorinio vienijan io prado (bendras tikslas ir bendras jo siekimas) prisideda kitas, vidujinis, didelio pranašumo ir vaisingumo pradas, gyvybingai jungi s visus narius vienyb , organizm . Krist ir žmonij jungia vienum jau nebe žemiški, prigimtiniai ryšiai, bet antgamtiški, dieviški, pašven iamoji malon . Dar daugiau, netik pašven iamoji malon , kuri yra sutverta, bet net pati Šventoji Dvasia globia ir persunkia visa, kvepia, duoda šviesos ir galios ir visa jungia viena. Dievo buvimas ir veikimas teisiėjo sieloje⁵⁵. Pati Šven iausioji Trejyb gyvena ir veika teisiėjo sieloje, prisiiman ioje Dievo veikim . « Ar j s nežinote, klausia šv. Povilas,

avons esté remis en une blancheur incomparablement plus excellente que celle de la neige de l'innocence, sortans, comme Naaman, du fleuve de salut, plus purs et netz que si jamais nous n'eussions esté ladres ; affin que la divine Majesté, ainsi qu'elle nous a ordonné de faire, ne fust pas vaincue par le mal, ains vainquist le mal par le bien, que sa misericorde, comme une huyle sacree, se tinst au dessus du jugement, et que ses miserations surmontassent toutes ses œuvres » (*Ten pat*, 105 psl.).

⁵² *Jono* 10, 1-19.

⁵³ *Jono* 6 skyrius.

⁵⁴ *Efezie iams* 3, 18-19.

⁵⁵ « Vienas ir vienintelis pripildo vis Bažny i ir padaro vienyb » (Šv. Tomas Akviniėtis, *De veritate*, q. 29, a. 4, in c.).

kad j s esate Dievo šventov ir Dievo Dvasia gyvena jumyse? »⁵⁶ ;
o kitoje vietoje tvirtina: « J s esate gyvojo Dievo bažny ia »⁵⁷.

Šitie ryšiai tarp Kristaus ir žmonijos (Bažny ios) Mistiniame Kristaus K ne yra nelyginamai aukštesnio laipsnio, kaip prastin se žmoni draugijose. Mistinio Kristaus K no vienyb (arba ryšys jungi s vienum) tiek praneša moralin , mums žinom , vienyb , kiek malon praneša prigimt , kiek amžinosios vertyb s yra aukštesn s ir kilnesn s už laikin sias, praeinan ias, nykstan ias g rybes. Kad ir kaip aukštos ir vertingos, kilnios, gražios ir garbingos b t žemiškosios bendruomen s, socialiniai vienetai, — Mistinis Kristaus K nas, šitoji iš Kristaus su žmonija (Bažny ia) vienyb s kylanti religin bendruomen , nors yra atsir musi ir žmogiškosiomis bendruomen mis ir organizacija (t. y. moraline vienybe), ta iau tiek viršija pastar sias, kiek dangus aukš iau iškyla žem s, kiek antgamta praneša prigimt .

Kaip žmogus n ra tiktai matomasis k nas, suorganizuotas iš vairi dali , bet jam priklauso dar ir nematoma siela, lygiai taip yra ir su Mistiniu Kristaus K nu. Paties Dieviškojo steig jo ši Jo vienyb su tikin iaisiais buvo atremta, arba tiksliau sakant, išreikšta per suorganizuot regim bendruomen — Bažny i . Ta iau Bažny ia neišsisemia savo matomume. Ji yra svarbesn savo nematom ja dalimi, savo dievišk ja dvasia. Kristus, Šventoji Dvasia, savo maloni pilnyb je, savo galia, savo maloni , dovan , karizm , palaim , vaisi pagalba persunkia kiekvien siel , vis bendruomen ir j pakelia nepalyginamas aukštumas. Tai jau nebe atskir nari paj gomis, nebe paties idealo kilnumu susieti, suburti ir susižav jime moralini ryši palaikomi, kaip tai yra žemiškosiuose bendruomen se ir organizmuose, bet jau paties Dievo antprigimtinu, visagaliu veikimu.

Toks šito ryšio, esan io tarp žmogaus ir Kristaus, intymumas ir didumas, švent j gyvenime kartais išreiškiamas, simbolizuojamas širdies su Kristumi apsimainymu : Jam atiduodamas sav j , žmogus gauna dievišk j Kristaus Šird , pagal j gyvena, j ja gaivinasi, veikia ir myli.

Kristaus jungiamoji ir vienijamoji taka n ra tiktai moralin , nors pamate galima užtikti ir moralin s vienyb s element , ta iau ši vienyb Mistinio Kristaus K no nari tarpe be galo praneša moralin vienyb . Ji yra gyvybin . Taip Kristus prijungia sau žmonij (Bažny i) , j pakelia, laiko, kad ji yra tarytum vynmedžio šakel augusi vynmedžio kamien ir iš jo gaunanti vis palaikym ir

⁵⁶ 1 Korintie iams 3, 16.

⁵⁷ 2 Korintie iams 6, 16.

vaisingum . Tarp vynmedžio ir jo šakelių nėra tikrai juridinis ar moralinis ryšys, bet gyvybinis. Lygiai toks pat gyvybinis ryšys yra ir tarp Kristaus bei žmonijos (Bažnyčios) Jo Mistiniame Kne.

Taigi Mistinio Kristaus Kne vienybė arba ryšys nėra nei juridinis, nei moralinis, jis nėra pagaliau nei fizinis, nei rintis gyvybinio ryšio. Kad Mistinio Kristaus Kne ryšys nėra fizinis, kad Mistinis Kristus Kne nėra natūralinis kūnas — organizmas, aiškiai iš to, kad fiziniame, natūraliame kūne nėra vienybės principas arba ryšys jungiantis dalis vienai, taip tvarko ir sujungia anas organizmo dalis

vienam, kad kiekviena iš jų yra visumos, viso organizmo gerovei, neturinti savarankiškumo, buvimo sau (akis yra ne sau, bet visam kūnui, ausis yra ne sau, bet visam kūnui; ausis ir akis už organizmo neturi prasmės), kai tuo tarpu Mistiniame Kristaus Kne nors šitas ryšys yra labai stiprus ir intymus, tačiau jis su narius šito kūno sujungia taip, kad kiekvienam jų palieka visiškai pilnas jų individualumas, jų nepriklausomumas, jų asmenybė. Sujungti Mistinį Kristaus Kne mes nesidarome, taip sakant, Dievo vaiko dalis, pajungta Kristaus Kne dalis, bet pasidarome antrasis Kristus. Individuali nari asmenybė ne tik kad nedingsta, nesumažėja, bet ji auga, stiprėja, gauna atbaigimą ir tobulumą. Dar daugiau, šitas Mistinis Kristus Kne, naujasis organizmas, yra ne tik sau (*pleroma Christi*, Kristaus pilnybė⁵⁸), kas visiškai atitinka ir fizinį organizmą, bet kas nuostabu: jis, organizmas, visuma, pirmo eilės yra nukreiptas ir atskiras nari gerovei, nes jie yra ir pasilieka asmenybes, kas visai ne manoma fizinio kūno su nari atžvilgiu⁵⁹. Šita prasme Mistinis Kristus Kne nėra fizinis kūnas, ryšys jungiantis vienam nėra fizinis ryšys.

Jeigu jau šv. Povilas apie save sako: « Visiems visa pasidariau, kad visus išgelbėčiau »⁶⁰, o kitoje vietoje: « Quis infirmatur, et ego non infirmor? quis scandalisatur, et ego non uror? »⁶¹, tai kaip labiau Kristus. Jau Senajame Testamente pasakyta: kas jus paliečia, paliečia mano akies lūpą⁶², o kitoje vietoje: « Ved juos ir mok, ir saugojo, kaip savo akies lūpą »⁶³. Mistinio Kristaus Kne

⁵⁸ *Efezie įiams* 1, 23.

⁵⁹ « Visa yra įsijungę Kristaus, o Kristus Dievo » (*1 Korintie įiams* 3, 22-23).

⁶⁰ *1 Korintie įiams* 9, 22.

⁶¹ « Kas yra silpnas, ir aš nesidarau silpnas? Kas yra piktinamas, ir aš nedegu? » (*2 Korintie įiams* 11,29).

⁶² « Haec dicit Dominus exercituum... qui enim tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei » (*Zakarijas* 2, 8).

⁶³ « Circumduxit eum, et docuit; et custodivit quasi pupillam oculi sui » (*Deuteronomium* 32, 10; plg. *Ecclesiasticus* 17, 18),

šitas ryšys yra toks stiprus, intymus, kad Kristus pats identifikuoja save su savo Mistinio K no nariais. Kiekvienas tikintysis yra antrasis Kristus. «Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji? ... Aš esu J su Nazar nas, kuri tu persekioji», prakalb jo Kristus prie Damasko krikšioni persekiotoj⁶⁴. Per Mistin Kristaus K n , per jo narius, mes pasiekiamo pat istorin Krist : «Iš tikr j , sakau jums, kiek kart j s tai padar te vienam iš šit mano mažiausi broli , man padar te ... kiek kart tai nepadar te vienam iš šit mažiausi j , n man nepadar te», paskutiniojo teismo ištarm s pagrindimas⁶⁵. Kaip mes elgiam s su savo artimu, taip elgiam s ir su pa iu Kristumi, su pa iu Dievu, nes tai vienas ir tas pats Mistinis K nas.

Taigi Mistinio Kristaus K no ryšys tarp Kristaus ir žmonijos (Bažny ios) yra daugiau kaip juridinis, daugiau kaip moralinis, netgi, tam tikra prasme, daugiau kaip fizinis, nes, jei ži r ti pa ios s vokos, nesupuola, ir savo realybe šitas ryšys yra stipresnis net už fizin ryš , nes jis yra visiškai savo r šies, vienintelis, antgamtinis, dieviško galingumo ir vaisingumo. Šitas ryšys paprastai vadinamas mistiniu, tai yra savo r šies, skirtingu nuo kit ryši . Jeigu jis yra didesnis ir stipresnis — vaisingesnis negu žemiškieji ryšiai, antgamtin je tvarkoje, nors jis yra labai didelis ir kilnus, n ra didžiausias, nes didesnis, svarbesnis ryšys yra Šven iausios Trejyb s Asmen tarpe, taip pat ir hipostatinis ryšys, jungi s vienyb dievišk j Kristaus prigimt su žmogišk ja prigimtimi vien dievišk Asmen .

IV

Ta iau reikia pasteb ti, kad šitas gražus ir dieviškas, toks turiningasis pašventinantis ryšys, t ra tiktai duosnus ir didingas Dievo planas, Jo pasi lymas žmon ms, bet dar ne realyb savo visumoje. Jis dar n ra realyb ne tod l, kad Dievas juo nesir pint , nes iš Jo pus s visa jau padaryta didžiausioje pilnumoje, neapriamame pertekliuje. K gal jau dar daugiau padaryti, skundžiasi Dievas per pranaš , ir nesu padar s? Ta iau pilnas realizavimas ir gyven dinimas šito didingo plano priklauso ir nuo žmogaus, kuris yra pakviestas, taip sakant, «lygiomis» dalyvauti šito plano vykdyme, bendradarbiauti su Dievu, pasireikšti savo valios laisvu apsisprendimu. Kiek žmogus priima, ratifikuoja, tiek šitas planas virsta gra-

⁶⁴ *Apaštal Darbai* 22, 7-8 ; plg. 9, 4-5 ; 26, 14.

⁶⁵ *Mato* 25, 34-36.

žiausia tikrove, kiek gi jo nepriima, tiek jis palieka tiktai pasi ly-
mas iš Dievo pus s.

Iš to seka, kad pagal bendradarbiavimo ir pri mimo laipsn
vairaus laipsnio yra sijungimas Mistin Kristaus K n . Kitaip
sakant, šito solidarumo su Kristumi raištis yra ne vienodo stiprumo,
nevienodos tampos, nevienodo pilnumo, tobulumo, gyvybingumo.
Iš Kristaus pus s ži rint, visa žmonija yra Jo Mistinis K nas, nes
už visus Jis mir ant kryžiaus, visus išganing ja malone pasiekia,
visus suranda keli Jo gaivinan ioji taka, net ir tuos pagonis,
kurie niekados n ra Kristaus vardo gird j . Tik nevienodai atsako
žmon s šit pakvietim . Vieni pasilieka visiškai kurti, ir Kristaus
taka pasilieka tiktai aktuali j maloni formoje: visa jiems pa-
ruošta, kad gal t atsiversti, kiti gi nors duoda atsakym , bet jis
nepilnas: jie sujungti su Kristumi tiktai per tik jim , arba per
tik jim ir vilt , bet neturi meil s, n ra pašven iamosios malon s
stovyje. Pagaliau kiti sujungti ir per meil , es pašven iamosios
malon s stovyje. Ta iau ir kiekviename šit pagrindini Krist
sijungimo laipsni yra dar daug polaipsni : vieni, pav. iš pasku-
tin s grup s, yra tik žemiausiame meil s laipsnyje, kiti pakil iki
heroiškumo.

Paprastai trys grup s skiriamos Bažny ios, Kristaus Mistinio
K no: triumfuojanti Bažny ia, kuriai priklauso visi dangaus šven-
tieji ir palaimintieji, *in visione beatifica et lumine gloriae*, jie visiška-
me susijungime su Kristumi, antgamtinio gyvenimo pilnyb je; ken-
ian ioji Bažny ia, tai sielos skaistykloje, nors meile sujungtos su
Kristumi, bet dar galutinai neatsiteisusios už kaltes; pagaliau kovo-
janti Bažny ia. Tai gyvenantieji žem je, teisieji ir nusid j liai,
esantieji pašven iamosios malon s stovyje ir be jos. kovojan io-
sios, matomosios Bažny ios eiles sijungiama per krikšt , ir nuo jos
neatsiskyr per schism , herezij ar apostazij , nors ir nusid j ,
palieka jos nariais. Teisiniu požvilgiu nebesutampa su šiuo aptarimu
heretikai, schismaticai, kurie, nors ir b dami geros valios ir pašven-
iamosios malon s stovyje, nepriklauso Bažny iai, tad ir matoma-
jam Mistiniam Kristaus K nui, bet jie prilauso, kaip sakoma Misti-
nio Kristaus K no sielai. Pagaliau netikintieji (*infideles*) ir aposta-
tos, ir jie teb ra po malon s taka, nors ne visi tai takai pasiduoda.
Vien tik pragaro pasmerktieji yra jau už malon s ribos, Kristaus
išganomoji malon j nebesiekia, nes jie galutinai yra atsiskyr išgano-
mosios Kristaus takos. Taip visi žmon s, visa žmonija, išskyrus
pasmerktuosius, yra apjungiami Kristuje vien antgamtin ben-
druomen , iš dalies jau realizuot , iš dalies dar tebesirealizuojan i .

BIBLIOGRAFIJA

- Anger, Joseph, *La doctrine du Corps mystique de Jésus-Christ d'après les Principes de la théologie de saint Thomas*, Paris, huitième édition revue et augmentée, 1946.
- Bouyer, L., *L'Incarnation et l'Eglise, Corps du Christ*, Paris 1943.
- Chavasse, A., " *Ordonnés au Corps mystique* ", straipsnis *Nouvelle Revue Théologique*, t. LXX (1948), 690-702 psl.
- Glorieux, Ch., *Corps mystique et apostolat*, Paris 1934.
- Holboeck, Ferdinand, *Der Eucharistische und der Mystische Leib Christi in ihren Beziehungen zueinander nach der Lehre der Frühscholastik*, Rom 1941.
- Lubac, Henri de, S. J., *Corpus mysticum. Etude sur l'origine et les premiers sens de l'expression*, straipsnis, ir. *Recherches de sciences religieuses*, XXIX (1939), 257-302, 429-480; XXX (1940), 40-80, 191-226 psl.
- Lubac, Henri de, S. J., *Corpus Mysticum. L'Eucharistie et l'Eglise au Moyen Age. Etude historique*, Paris, deuxième édition revue et augmentée, 1949.
- Masure, Eugene, *Le sacrifice du Corps Mystique*, Paris 1950.
- Mersch, Emile, S. J., *Le Corps Mystique du Christ. Etudes de Théologie historique*, t. I : *Ecriture, Tradition grecque* ; t. II : *Tradition occidentale*, Paris, troisième édition revue et augmentée, 1951.
- Mitterer, Albert, *Geheimnisvoller Leib Christi nach St. Thomas von Aquin und nach Papst Pius XII.*, Wien 1950.
- Morel, Y., *Le Corps Mystique et l'Eglise Romaine*, straipsnis žr. *Nouvelle Revue Théologique*, t. LXX (1948), 703-726 psl.
- Mura, Ernest, *Le Corps Mystique, du Christ. Sa nature et sa vie divine. Synthèse de théologie dogmatique, ascétique et mystique*, Paris, 2 vol., deuxième édition revue et considérablement augmentée, 1936-1937.
- Pijus XII, *Mystici Corporis Christi*, enciklika, *Acta Apostolicae Sedis*, XXXV (1943), 193-248 psl.
- Poppi, Angelino, O.F.M.Conv., *Lo Spirito Santo e l'Unità del Corpo Mistico in Sant'Agostino*, Roma 1955.
- Rosa, Giuseppe de, *Corpo Mistico e Chiesa Romana*, straipsnis *Asprenas*, Pubblicazione annuale dell'Accademia Ecclesiastica Napoletana « S. Pietro in Vinculis », Napoli 1957, 9-27 psl.
- Soiron, Thaddaeus, O.F.M., *Die Kirche als der Leib Christi nach der Lehre des heiligen Paulus exegetisch, systematisch und in der theologischen wie praktischen Bedeutung dargestellt*, Düsseldorf 1951.

Antanas Liuima, S. J.

Roma